

УДК 37.091.3:378:005.963

Невмержицька С.М., к.т.н., доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ПРАКТИКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСТВА СЕРЕД МОЛОДІ

Сучасне суспільство переживає період глобальних трансформацій, що зумовлюють підвищений попит на лідерів, здатних до ефективних рішень, стратегічного мислення та креативного підходу до викликів. Тому особливого значення набуває формування вміння молодої людини брати на себе відповідальність, проявляти ініціативу та впливати на суспільні процеси. Лідерський потенціал молоді розглядається як один із провідних ресурсів соціально-економічного та культурного розвитку держави. Саме система освіти відіграє ключову роль у формуванні цього потенціалу, забезпечуючи умови для розвитку критичного мислення, комунікаційних умінь, соціальної відповідальності та інноваційності. Традиційні підходи до навчання не завжди здатні задовольнити потреби молоді у розвитку таких компетентностей. Тому дедалі більшої актуальності набувають інноваційні освітні практики, що поєднують сучасні методики, цифрові технології й інтерактивні форми роботи та орієнтовані на розвиток особистісного й професійного лідерства серед молоді [1, 2].

Інноваційні освітні практики – це педагогічні стратегії та методи, які спрямовані на оновлення змісту та форм навчання відповідно до викликів ХХІ століття. Їхні ключові характеристики:

- орієнтація на розвиток особистості, а не лише на засвоєння знань;
- інтеграція технологій (цифрових платформ, віртуальних середовищ, онлайн-курсів);
- акцент на практичному застосуванні знань через проєкти, дослідження та командну діяльність;
- розвиток критичного мислення, креативності та комунікаційних навичок.

Такі практики спрямовані на створення освітнього середовища, де учні та студенти стають активними суб'єктами навчання, що є необхідною умовою для виховання майбутніх лідерів.

Лідерство у сучасних умовах трактується не лише як управлінська функція. Воно включає:

- соціальну активність – здатність брати участь у громадських ініціативах;
- відповідальність – уміння приймати рішення й відповідати за наслідки;
- ініціативність – прагнення до пошуку нових рішень;
- командність – здатність організувати спільну діяльність.

Для молоді важливим є розвиток гнучкого лідерства, що поєднує креативність, емоційний інтелект і навички співпраці. Освіта виступає простором, де такі компетентності можуть цілеспрямовано формуватися. Інноваційні освітні практики створюють умови для розвитку цих якостей завдяки використанню інтерактивних методів навчання [3].

Серед інноваційних освітніх практик, що формують лідерство, варто виокремити:

– Проектне навчання – участь у командних проєктах допомагає молоді навчитися планувати роботу, розподіляти ролі, досягати результатів і презентувати ідеї. Це безпосередньо розвиває організаторські здібності та навички комунікації.

– STEM- та STEAM-освіта – формує здатність працювати над комплексними завданнями, що потребують системного мислення та творчого підходу. STEM-освіта – це підхід до навчання, що інтегрує природничі науки (Science), технології (Technology), інженерію (Engineering) та математику (Mathematics) для розвитку критичного мислення та практичних навичок. STEAM-освіта є розширеною версією, яка додає до цих дисциплін мистецтво (Art), розвиваючи креативність, художні здібності та емоційний інтелект, що допомагає учням краще розуміти й вирішувати складні завдання реального світу.

– Дебатні клуби та дискусійні платформи – навчають аргументувати свою позицію, вести діалог, поважати думку опонента – навички, необхідні для демократичного лідера.

– Моделі наставництва та коучингу – дозволяють студентам переймати досвід лідерів, формуючи власні стратегії поведінки.

– Інтерактивні тренінги та ділові ігри – забезпечують розвиток навичок переговорів, управління конфліктами, командної роботи тощо. Бізнес-ігри допомагають студентам відчувати себе у ролі керівників, стратегів, політиків, тренуючи лідерські компетенції у безпечному середовищі.

– Цифрові освітні технології та платформи (MOOCs, eTwinning, COIL, Erasmus+ Virtual Exchange) – використання онлайн-курсів, інтерактивних платформ, штучного інтелекту для навчання дає змогу розвивати навички самоорганізації та самостійного прийняття рішень, відкриває доступ до міжнародних практик і дає можливість набувати міжкультурного досвіду, що є важливим компонентом глобального лідерства.

– Соціальні та волонтерські проєкти – участь у громадських ініціативах формує почуття відповідальності за суспільство, розвиває емпатію та навички колективної роботи.

Попри очевидні переваги інноваційних освітніх практик, їхнє впровадження стикається з низкою викликів: нерівний доступ до сучасних технологій у містах і селах, недостатня підготовка педагогів до використання нових методик, обмежене фінансування освітніх проєктів тощо. Водночас перспективним напрямом є розвиток партнерства між університетами, бізнесом та громадськими організаціями. Таке співробітництво забезпечує практичну спрямованість освіти та формує у молоді досвід реального лідерства.

Інноваційні освітні практики створюють сприятливе середовище для розвитку лідерського потенціалу молоді, спрямоване на формування відповідальних, креативних та соціально активних громадян. Саме завдяки поєднанню інтерактивних методів, цифрових технологій, проєктного підходу та міжнародного співробітництва освіта здатна стати потужним інструментом підготовки нової генерації лідерів, здатних успішно діяти у глобалізованому світі.

Список використаних джерел:

1. Освітнє лідерство: від теорії до практики : монографія / авт. кол. ; за наук. ред. В. Р. Міляєвої ; Київський університет імені Бориса Грінченка. – Київ ; Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2021. – 296 с. – URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36659/2/Osvitnie_liderstvo_21_NDLKL.pdf
2. Феномен лідерства в системі сучасних педагогічних досліджень. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія.* 2021. № 67, С. 118-122. – URL: <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2021-67-117-122>
3. Tsalko T., Nevmerzhytska S. Cloud Technologies: Use in the Educational Process as a Way to High Management in Business. *Higher Economic - Social School in Ostroleka. SJ-Economics.* 2023. Vol. 50 № 3. DOI: <https://doi.org/10.58246/sj-economics.v50i3.633>